

v
němci

Jakuba Katalpa

host

němci

Geografie ztráty

**jakuba
kataipa**

**v
němci**

© Jakuba Katalpa, 2012

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2012
(elektronické vydání)

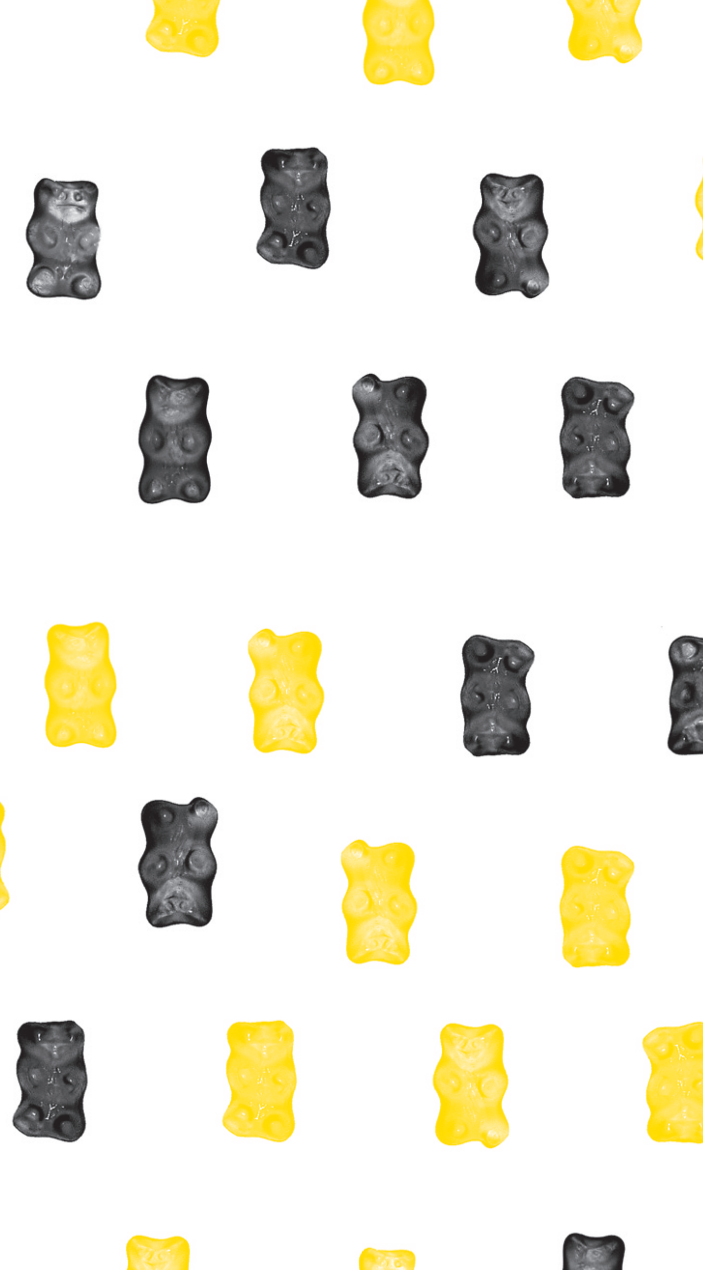
ISBN 978-80-7294-830-7 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-831-4 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-832-1 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-833-8 (Formát MobiPocket)

l.

kšandičky

Viselo to ve vzduchu.

Konrad Mahler

Do určitého věku

je korekce stále ještě možná.

Profesor Arnold Pavlík

Pohřeb

Otázkou je, zda na pohřeb pozveme také příbuzné z Německa.

Záhy se však ukáže, že to trápí pouze mě, bratři v tom mají jasno.

Martin, který ráno přiletěl ze Států, vypadá unaveně. Na sobě má obnošené džínsy a plátěnou bundu, oči mu opuchly z nedostatku spánku. Upíjí kávu, ruka mu spočívá na bílém listu s černým lemováním, který přinesl Daniel.

„Nemůžeme je pozvat,“ řekne. „Táta by si to rozhodně nepřál.“

„Jak to můžeš vědět?“ zeptám se.

„Stejně už je pozdě,“ řekne smířlivě Daniel. „Nestihli by přijet.“

V hotelové restauraci jsme sami, hosté už posnídali a číšníci tiše sklízají ze stolů.

„Měli by se dozvědět, že otec zemřel,“ řeknu.

Otcův pohřeb zařizuje Daniel, který jako jediný z nás zůstal v Čechách. Vystudoval medicínu a pracuje na ortopedickém oddělení ve fakultní nemocnici; když jsem zjistila, že Doročka se narodila s kloubní vadou, uklidňoval mě dlouhými telefonáty.

„Dozvedí se to od právníka,“ odpoví Martin.

Měl s otcem bližší vztah než my ostatní. Z Kalifornie, kde žije, mu posílal lahve červeného vína na posílení srdce. Otcova srdeční arytmie ho děsila, bál se, že na ni zemře, což se nakonec stalo, navzdory kardiostimulátoru, který mu před několika měsíci voperovali.

Mlčím; vím, že s Martinem nemá cenu bojovat, pokaždé zvítězí. Už když jsme byli děti, musel mít poslední slovo.

„Obřad začne v jedenáct,“ řekne Daniel. „Měl by trvat asi půl hodiny. Pro popel si můžeme přijít za dva dny. Uložíme ho samozřejmě k mámě.“

Maminka zemřela krátce po Danielově promoci na rakovinu prsu. Otec nesl její smrt těžce a pár dní po pohřbu si poprvé začal stěžovat na srdce, zadýchával se a brněla ho levá ruka.

„Mohli jsme jim alespoň poslat to parte,“ řeknu.

Martin se rozčílí. Prudce pohne rukou a porazí šálek s kávou.

„Táta je mrtvej, kurva!“ vykřikne. „A ty se staráš o posraný Němčoury!“

Daniel vytáhne papírové kapesníčky a otře rozlitou kávu. „Měli bychom se uklidnit. Když se budeme hádat, nikomu tím nepomůžeme.“

Zvedne parte a osuší je, pak pohledem přivolá číšníka.

„Dám si čaj. Martine?“

Martin si objedná vodku, já dvě deci bílého.

Je březen roku 2002 a právě se chystám na svůj druhý pohřeb. První byl mamčin. Přijela jsem na něj z Anglie, v černém kostýmu a klobouku, který v Čechách vypadal nepatřičně.

V obřadní síni byl suchý vzduch a mně se z nosu spustila krev.

O otcově smrti jsem se dozvěděla před třemi dny, právě jsem se vrátila z nákupu a dávala do lednice krabice s mlékem, když zazvonil telefon.

Zemřel na ulici, cestou od lékaře. Když přijela záchranná služba, byl už mrtvý; pár minut se ho pokoušeli oživit, a pak ho odvezli rovnou do nemocniční márnice.

Daniel plakal, když mi to vyprávěl, já jsem strnule stála mezi dveřmi lednice, nedokázala jsem pochopit, že je mrtvý. Nakonec jsem odložila krabici s mlékem a šla do dětského pokoje, sluchátko jsem stále měla přitisknuté k uchu, na druhém konci vzlykajícího bratra. Posadila jsem se a přitáhla si na klín půlroční Dorotku, rozepnula jsem si blůzu a nabídla jí prs; kojila jsem dcerku a poslouchala Danielovo líčení otcovy smrti. Dorotčina ústa mě uklidňovala, pach mléka a dětského pudru mě ujišťoval, že se ve skutečnosti nic nezměnilo, jsem v Londýně a držím v náručí své dítě; jsem daleko od Prahy, kde se mému otci zastavilo srdce.

Daniel se posléze utišil a začal uvažovat logicky, mluvil o pohřbu. Když jsme se rozloučili, napustila jsem do vany vodu a společně s Dorotkou jsme se vykouपालy; přidržovala jsem ji na hladině a plakala jsem.

Večer jsme si s Peterem otevřeli láhev vína. Seděla jsem na koberci a vykládala mu o otci, o hořkosti, která naplňovala jeho život, o nedůvěře, kterou choval k ostatním. Nebylo snadné s ním vyjít, byl náladový a vztahovačný, často propadal záchvatům vzteku a rozbíjel předměty kolem sebe, jindy měl zase plačtivou náladu a dojatě nás všechny objímal a ubezpečoval se, zda ho máme rádi.

Není divu, že jsme se rozprchli, jak nejrychleji jsme mohli a co nejdál od něj, já do Anglie a bratři ještě dál, Martin do Ameriky a Pavel do Austrálie. Pouze nejmladší Daniel zůstal doma.

Cítili jsme k němu podivnou, vysilující lásku; on nás měl rád podobně. S Martinem chodíval na ryby a s Pavlem stavěl papírové modely letadel. Mně koupil vytoužené akvárium a pravidelně se mnou objížděl burzy, kde jsem měnila závojnátky za paví očka a naopak. S Danielem fotografoval, pořídil mu dokonce drahý aparát a učil ho vyvolávat fotky.

Navzdory tomu však byly dny, kdy bylo lepší mu jít z cesty. Zničehonic se celý scvrkl, zavřel se v ložnici a odmítl vycházet, matka mu nechávala jídlo za dveřmi.

Museli jsme být ostražití, stále na pozoru, protože život s ním se podobal chůzi po zamrzlém rybníce, neměli jsme tušení, jak je led pod našima nohama silný. Někdy jsme si mohli dovolit, cokoli nás napadlo, a otec se jen blahosklonně usmíval, jindy stačilo neopatrné slovo a sesypal se, křičel a odcházel s prásknutím dveří.

Nejhorší to bylo, když přišly balíčky z Německa.

„Svině už zase píše,“ říkával s posměchem.

Mluvil o své matce.

Balíčky přicházely na naši adresu v Praze nepravidelně. Někdy dorazily otevřené, to když si někdo na hranicích prohlížel jejich obsah. Většinou však byly neporušené, zabalené v hnědém papíře a opatřené řadou barevných známek, o které jsme se s bratry hádali.

Když jsem o nich poprvé vyprávěla svému muži, musela jsem se smát jeho zjhlému výrazu. Peter vyrůstal v Londýně a miluje historiky z východního bloku; spousta věcí, o kterých vykládám, mu připadá komických — a mně ostatně také, když je můžu pozorovat zpovzdálí a vím, že už se nikoho netýkájí — pracovní soboty, prvomájové průvody, pionýrské uniformy, podnikové dovolené. Bylo mi jasné, že si představuje podvyživená děcka sápadící se po vzácnostech, které jim poslal kdosi z neznámého světa, z pohádky. Možná to tak opravdu bylo, až na to, že jsme nebyli podvyživení; byly jsme dravé sídlištní děti, v teplákách a plátěných teniskách.

Balíčky pokaždé obsahovaly sladkosti, čokoládu, marmelády v luxusních skleničkách, nutelu. Nikdy tam nebyly žádné

knihy nebo léky. Byly to balíčky jako od Mikuláše, určené především dětem.

A poté, co padla železná opona, jejich příliv ustal.

„Bude zapotřebí probrat jeho věci,“ řekne Daniel. „Vyházet obléčení, roztrdit knihy.“

Nabídnu se, že to udělám.

Otec zůstal v bytě, ve kterém jsme vyrůstali. Poté, co jsem odešla do Británie, jsem ho několikrát navštívila a časem jsem si uvědomila, že na svém bytě nehodlá nic měnit, vyhovoval mu umakart, sedací souprava potažená koženkou i laciný zářezový koberec v předsíni; v bývalém dětském pokoji dokonce nechal palandy, na nichž jsme s bratry spávali, a plakáty vystřihané z časopisů.

Nemohla jsem v tom bytě spát; kdykoliv jsem přijela do Prahy, ubytovala jsem u známých nebo v hotelu.

„Moc toho neměl,“ řekne Daniel. „Nemělo by ti to trvat dlouho.“

Potom už nikdo nic neříká. Martin zaplatí účet a jde se do svého pokoje vyspat, Daniel se vrací do nemocnice. Já vklouznu do pražských ulic, s pocitem, že jsem je nikdy neopustila. Možná si Prahu pletu s Londýnem, jsou tu stejné obchody a restaurace, dlažba po ránu vycíděná, hloučky turistů.

Přejdu Karlův most. Kdysi jsem tu ztratila prstýnek, od té doby pátrám ve spárách mezi kameny.

Na Kampě se posadím na lavičku.

Prázdno.

Zakloním hlavu, stromy jsou v březnu ještě holé.

Odpoledne se zastavím v McDonaldu a dám si hranolky. Přes Hradčany zamířím do Dejvic, k přítelkyni Tereze. Chová se ke mně laskavě, protože jsem pozůstalá; jako by ze mě otcova smrt udělala někoho jiného, jeho odchodem jsem zkřehla a stala se zranitelnější; nemám odvahu jí říct, že kromě smutku cítím také úlevu, protože už nebudu muset poslouchat otcovy ironické poznámky, navždy jsem se zbavila pocitu provinilosti, jenž mě přepadl pokaždé, když nadával své matce, babičce Rissmannové, která nám z Německa posílala oplatky a čokoládu.

Smutek

Po obřadu postává před krematoriem několik otcových známých.

Jsou to bývalí kolegové z čKD a spoluhráči ze šachového klubu. Čekají na pohoštění, ale Daniel bezradně krčí rameny: „Nic jsem neobjednal.“

Pomalou se rozcházejí, bezděčně je počítám, pět mužů a jedna žena o holi, všichni v černém a schlíplí, sotva však projdou hřbitovní branou, narovnajjí ramena a do jejich chůze se vrátí energie.

Jsme tu zase jen my tři, Pavel leží v nemocnici v Melbourne, kde mu operují žlučník.

Martin má ruce zabořené v kapsách, při obřadu se snažil neplakat, ale teď se mu chvěje brada. Zvedne hlavu, z komína krematoria stoupá tenký proužek dýmu.

„Myslíte, že je to on?“ zeptá se.

„Ne,“ odpovím rozhodně.

Z představy, že bych měla vdechovat částičky svého otce, se mi dělá špatně.

„Jdeme,“ řeknu.

„Kam?“

„Jíst.“

Vedu udivené bratry do restaurace, kterou jsem vyhlédla už včera. Objednám pečenou kachnu, a teprve když ji přinesou, dojde mi, jak je to nevhodné; odlomím kousek masa a začnu se smát; myslím na pece v krematoriu a na ztuhlé tátovo tělo.

Jíme s překvapivou chutí a Martin dost pije, naučil se to v Kalifornii, kde je spotřeba vína stejně vysoká jako spotřeba vody.

Mluvíme o otci, obnažujeme drobné křivdy a přiznáváme se k úskokům, kterými jsme se jako děti pokoušeli získat jeho přízeň.

Smějeme se, čas od času se některému z nás zlomí hlas. Jsme si blízcí a cítíme se bezpečně, nejspíš proto, že za několik dní se opět rozejdeme, oddělí nás oceán, stanou se z nás cizí lidé, sourozenci po telefonu.

Martin vzpomíná na to, jak si otec jednou nedopatřením vzal rohypnol. Bolela ho hlava, a protože nikdy žádné prášky nebral a maminka nebyla doma, rozhodl se léčit sám. Spolkl tři tabletky a marně bojoval s ospalostí, usnul v kuchyni, nad talířem s obědem.

Vzpomínám si na tu historku, ale z jiného důvodu než Martin. Den předtím jsme byli u babičky Hedviky a přinesli jsme si odtamtud jeden z balíčků, které na její adresu posílala babička Rissmannová. Byl plný gumových medvídků a čokoládových mincí. Otec, který si nikdy z žádného balíčku nic nevzal, se tehdy probudil z rohypnolového spánku, omámený a v povznesené náladě, položil si babiččin balíček na klín a vyjedl ho do posledního drobečku. Oplakala jsem to a dlouho jsem mu to nemohla odpustit, želatinové medvídky jsem milovala, a on mi nenechal ani jediný.

Když vyjdeme z restaurace, spustí se drobný déšť. Martin si přetáhne přes hlavu kapuci, tašku, ve které má věci, si tiskne k boku. Jde pomalu a ztěžka, všimnu si, že přibral, zakulatil